

УДК 657.37:336.225

Г. А. Лоскоріх,

доктор філософії 071 "Облік і оподаткування", доцент, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5402-7220>

Е. Г. Шебештень,

доктор філософії 051 "Економіка", старший викладач кафедри обліку і аудиту, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9471-5458>

О. Ф. Перчі,

викладач кафедри обліку і аудиту, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4514-721X>

DOI: 10.32702/2306-6792.2024.22.115

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗВІТНОСТІ В РОЗРІЗІ КРАЇН В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ, МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

G. Loskorikh,

PhD 071 "Accounting and Taxation", Associate Professor, Deputy Head of the Department of Accounting and Auditing, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

E. Shebeshten,

PhD 051 "Economics", Senior Lecturer of the Department of Accounting and Auditing, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

O. Perchi,

Lecturer of the Department of Accounting and Auditing, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

IMPLEMENTATION OF COUNTRY-BY-COUNTRY REPORTING IN UKRAINE: CHALLENGES, OPPORTUNITIES AND PROSPECTS

В умовах глобалізації та зростання обсягів транснаціональних фінансових потоків податкова прозорість стає пріоритетним завданням для багатьох держав, зокрема й України. Відповідно до внесених змін до Податкового кодексу України, з 2020 року для міжнародних груп компаній в Україні обов'язковою стала трирівнева система звітності з трансфертного ціноутворення: local file (локальна документація, що містить детальну інформацію про операції конкретної компанії в конкретній країні), master file (глобальна документація, що містить детальну інформацію про трансфертне ціноутворення в міжнародній групі компаній), Country-by-Country Report (звітність у розрізі країн, яка дає можливість побачити загальну картину прибутків, податків та економічної активності компанії по країнах). Звітність у розрізі країн (Country-by-Country Reporting,CbCR) виступає основним інструментом, покликаним забезпечити ефективний контроль над оподаткуванням діяльності міжнародних корпорацій. Стаття присвячена аналізу впровадження звітності в розрізі країн (CbCR) в Україні як важливого інструмента у боротьбі з агресивним податковим плануванням та забезпеченні податкової прозорості. Впровадження звітності CbC в Україні розвивається відповідно до міжнародних ініціатив Плану дій BEPS, що націлені на забезпечення прозорості податкової інформації та мінімізацію ризиків податкових зловживань. Обґрунтовано важливість імплементації Плану дій BEPS для оподаткування і звітності, зокрема через запровадження автоматичного обміну інформацією, звітності в розрізі країн, і посилення вимог до податкової документації. Визначено поняття міжнародної групи компаній. Описано Звіт в розрізі країн міжнародної групи компаній, що входить до трирівневої структури документації з трансфертного ціноутворення. Деталізовано його структуру і період подання. Описані підстави подання Звіту CbC. Визначено, що звітність CbC надасть податковим органам України можливість отримувати повну та детальну інформацію про діяльність міжнародних груп компаній у різних юрисдикціях.

In the conditions of globalization and the growth of transnational financial flows, tax transparency is becoming a priority task for many states, including Ukraine. In accordance with the amendments made to the Tax Code of Ukraine, from 2020, a three-level transfer pricing reporting system became mandatory for international groups of companies in Ukraine: local file (local documentation containing detailed information about the operations of a specific company in a specific country), master file (global documentation containing detailed information on transfer pricing in an international group of companies), Country-by-Country Reporting (CbC reporting, which provides an opportunity to see the overall picture of profits, taxes and economic activity of the company by country). Country-by-Country Reporting is the main tool designed to ensure effective control over the taxation of international corporations. The article is devoted to the analysis of the implementation of CbC reporting in Ukraine as an important tool in the fight against aggressive tax planning and ensuring tax transparency. The implementation of CbC reporting in Ukraine is developing in accordance with the international initiatives of the BEPS Action Plan aimed at ensuring the transparency of tax information and minimizing the risks of tax abuse. The importance of the implementation of the BEPS Action Plan for taxation and reporting is substantiated, in particular through the introduction of automatic information exchange, CbC reporting, and strengthening of tax documentation requirements. The concept of an international group of companies is defined. The CbC Report of an international group of companies, which is part of the three-level structure of transfer pricing documentation, is described. Its structure and submission period are detailed. The reasons for submitting the CbC Report are described. It was determined that CbC reporting will provide tax authorities of Ukraine with the opportunity to receive complete and detailed information on the activities of international groups of companies in various jurisdictions.

Ключові слова: звітність, Звіт в розрізі країн, План BEPS, податки, оподаткування, трансфертне ціноутворення.

Key words: reporting, Country-by-Country Report, BEPS Plan, taxes, taxation, transfer pricing.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах господарювання національні компанії активно виходять на міжнародні ринки, де успішно реалізують свою продукцію, водночас іноземні компанії також розширюють свою присутність в Україні, відкриваючи представництва та організовуючи бізнес-діяльність. Обидві групи компаній, як вітчизняні, так і міжнародні, намагаються встановлювати такі трансфертні ціни, що дозволяють мінімізувати податкове навантаження в процесі здійснення зовнішньоекономічних операцій. Це створює ситуацію, коли підприємства прагнуть оптимізувати своє оподаткування шляхом маніпулювання цінами на товари та послуги, що продаються між пов'язаними особами, а також застосуванням різних фінансових інструментів. Внаслідок цього виникає необхідність у запровадженні ефективного контролю за трансфертним ціноутворенням, а також у забезпеченні прозорості таких операцій через розробку та впровадження детальної документації для підтвердження відповідності цін між пов'язаними особами ринковим умовам. Звітність в розрізі країн є важливим складником реалізації

Заходу 13 Плану дій BEPS, оскільки вона дозволяє податковим органам отримувати детальну інформацію про структуру прибутків, податки та діяльність багатонаціональних компаній у різних юрисдикціях. Це дає змогу ідентифікувати потенційні ризики трансфертного ціноутворення, що важливо для запобігання ухиленню від сплати податків та недобросовісним податковим практикам. Для України це питання є надзвичайно важливим, оскільки інтеграція до міжнародної економіки та приєднання до світових торгових і фінансових ринків вимагають відповідності сучасним стандартам податкової звітності та контролю. Впровадження CbCR допомагає Україні підвищити податкову прозорість, зміцнити довіру до фінансової системи та відповідати міжнародним зобов'язанням, зокрема вимогам Плану дій BEPS.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання впровадження документації з трансфертного ціноутворення (ТЦУ) і звітності в розрізі країн (CbCR) у рамках імплементації Плану дій BEPS порушували у своїх наукових напрацюваннях багато вітчизняних і закордонних авторів. Браун Р., Йоргенсен Б., Попе П., Гаггер Ф. і Генлон М. (Brown R., Jorgensen B.,

Pore P., Hugger F., Hanlon M.) досліджували інституційне середовище різних країн і регіонів для оцінки їх готовності до впровадження звітності в розрізі країн, особливо в контексті реалізації міжнародного автоматичного обміну податковою інформацією [1, 3, 4]. Розас Х. А., Настрі М. П. і Сонетті Е. (Rozas J. A., Nastri M. P., Sonetti E.) вивчали способи використання даних звітності в розрізі країн, зокрема для виявлення податкових ризиків, їх аналізу та розробки заходів для їх уникнення [7]. Йовановіч Т. (Jovanovic T.) аналізувала якість цієї звітності як інструменту для прийняття ефективних управлінських рішень у боротьбі з агресивним податковим плануванням [5]. Краєвський В., Муравський О. у своїх працях описували виникнення і розвиток звітності із ТЦУ [10]. Легенчук С. і Жиглей І. досліджували проблеми формування звіту у розрізі країн в контексті удосконалення системи обліку [12]. Значний науковий доробок українських та іноземних вчених доводить актуальність питання трансфертного ціноутворення і необхідність подальших досліджень щодо вивчення питань впровадження звітності з ТЦУ в Україні.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ).

Метою статті є розкриття основних аспектів впровадження звітності в розрізі країн в Україні як необхідного кроку до інтеграції з міжнародною податковою системою у рамках імплементації Плану дій BEPS.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Трансфертне ціноутворення запроваджено в Україні з 1 вересня 2013 року. Основними рекомендаційно-правовими документами регулювання трансфертного ціноутворення є: Податковий кодекс України, Закон України "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення", Настанови ОЕСР щодо трансфертного ціноутворення для транснаціональних компаній та податкових адміністрацій, практичний посібник ООН з трансфертного ціноутворення для країн, що розвиваються [17].

Глобальні події та практика свідчать про те, що тенденції до зменшення бази оподаткування та переміщення прибутку за допомогою ТЦУ, різних податкових угод, оптимальної структури оподаткування тощо різко зросла, а керівні принципи, а також принципи оподаткування можуть бути застарілим для застосування до поточного ринкового середовища.

Таким чином, боротьба з несправедливою податковою конкуренцією бере свій початок у 1996 році, коли на Ліонському саміті було винесено суворі висновки, які вимагали від ОЕСР працювати над багатостороннім механізмом, який би обмежував ступінь розмивання національних податкових баз і сприяв відшкодуванню податків. Саме з цього моменту розпочинається робота із регулювання та контролю трансфертного ціноутворення, складовою якої виступає розробка методологічних вимог та рекомендації до звітності [10].

Трансфертне ціноутворення (ТЦУ) в Україні є відносно новою сферою, що активно розвивається та вдосконалюється. Законодавство у цій галузі постійно оновлюється, що впливає на різні аспекти діяльності підприємств. Основні зміни стосуються:

- обсягів операцій — встановлюються нові порогові значення для визначення контрольованих операцій, що впливає на коло суб'єктів, зобов'язаних подавати звітність з ТЦУ;

- контрагентів — розширюється перелік пов'язаних осіб та критерії їх визначення, що впливає на ідентифікацію контрольованих операцій;

- типів операцій — вводяться нові категорії операцій, що підпадають під контроль ТЦУ, зокрема, операції з нематеріальними активами та фінансовими інструментами;

- документації ТЦУ — посилюються вимоги до підготовки та подання документації, що підтверджує відповідність умов контрольованих операцій принципу "витягнутої руки".

Ці зміни спрямовані на підвищення прозорості та ефективності податкового контролю, а також на гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами. Підприємствам важливо стежити за оновленнями у сфері ТЦУ та своєчасно адаптувати свою діяльність до нових вимог.

Державна податкова служба України безперервно працює у напрямі удосконалення механізмів обміну інформацією з іноземними компетентними органами за напрямом "Трансфертне ціноутворення та міжнародне оподаткування", що є актуальним з огляду на євроінтеграційні процеси та важливість дотримання положень податкового законодавства, міжнародних конвенцій з питань усунення подвійного оподаткування та адміністративної допомоги в податкових справах [2].

У 2022 році Державна податкова служба України приєдналася до Багатосторонньої угоди компетентних органів про автоматичний обмін звітами в розрізі країн (CbCR). Сьогодні активно впроваджуються заходи для створен-

ня автоматизованої системи обміну звітністю у розрізі країн для міжнародних груп компаній. Ця система забезпечить оперативний та безперебійний обмін фінансовими даними між податковими органами різних держав. Такий підхід спрямований на підвищення прозорості діяльності транснаціональних корпорацій і дозволить ефективніше відстежувати податкові ризики, пов'язані з розмиванням податкової бази та виведенням прибутків.

Міжнародна група компаній — дві або більше юридичні особи або утворення без статусу юридичної особи, які є податковими резидентами різних юрисдикцій (держав, територій) (зокрема якщо хоча б одна з таких осіб є податковим резидентом однієї іноземної юрисдикції (держави, території), який провадить господарську діяльність через постійне представництво в іншій юрисдикції (державі, території) та пов'язані між собою за критеріями володіння або контролю таким чином, що згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності або іншими міжнародно визнаними стандартами фінансової звітності обов'язковою є підготовка консолідованої фінансової звітності або підготовка консолідованої фінансової звітності була б обов'язковою у разі, якщо б акції (корпоративні права) одного з таких учасників міжнародної групи компаній перебували в обігу на національному та/або іноземному організованому фондовому ринку (фондовій біржі) [14].

Міжнародні групи компаній можуть створюватися для досягнення різних цілей, зокрема:

1. оптимізація бізнес-процесів — розподіл виробництва, логістики, маркетингу та продажів між країнами, де це вигідніше;

2. фінансова оптимізація — завдяки використанню різних податкових режимів, міжнародні групи можуть знижувати загальні витрати на оподаткування;

3. вихід на нові ринки — дочірні компанії полегшують доступ до місцевих ринків, дозволяють краще адаптуватися до культурних особливостей і законодавчих вимог.

28 червня 2024 року набрала чинності Багатостороння угода компетентних органів про автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки за загальним стандартом звітності (Multilateral Competent Authority Agreement on Automatic Exchange of Financial Account Information; Багатостороння угода CRS або MCAA CRS), а 4 липня 2024 року — Багатостороння угода компетентних органів про автоматичний обмін звітами у розрізі країн (Multi-

lateral Competent Authority Agreement on the Exchange of Country-by-Country Reports; Багатостороння угода CbC) [11].

До міжнародної системи автоматичного обміну звітами вже приєдналося понад 100 країн світу. Долучення України до міжнародної системи автоматичного обміну інформацією сприятиме створенню більш прозорого податкового середовища та підвищенню іміджу України як надійного та рівноправного партнера в міжнародних інформаційних податкових відносинах [13].

Імплементация практики формування CbC звітів у більшості країн світу поставила перед науковцями ряд облікових проблем, які потребують розв'язання: 1) чому раніше система бухгалтерського обліку, побудована на основі IAS / IFRS, не могла мінімізувати можливості здійснення опортуністичної; поведінки менеджменту МГК через застосування BEPS-практик з метою ухилення від сплати податків? 2) яким чином імплементация практики формування CbC звітності в світову модель податкового регулювання дозволить вирішити проблему BEPS? І якою при цьому має бути роль системи бухгалтерського обліку; 3) яким чином імплементация практики формування CbC звітності впливає на існуючу методологію бухгалтерського обліку, побудовану на основі IAS / IFRS, і які зміни мають бути здійснені для забезпечення їх гармонізації? Проведений аналіз наведених вище проблем дозволив встановити, що імплементация практики формування CbC звітності слід розглядати як один з викликів, що дозволить перевірити універсальність та загальну здатність системи бухгалтерського обліку, побудованої на основі IAS / IFRS, забезпечувати інформаційні потреби різних груп користувачів облікової інформації [12].

Звіт в розрізі країн міжнародної групи компаній (Звіт CbC) входить до трирівневої структури документації з ТЦУ, яку в Україні запроваджено в 2020 році:

1. Локальна документація файл (Local File) — подається в Україні і містить детальну інформацію про діяльність кожної окремої компанії в Україні, транзакції з пов'язаними особами, а також обґрунтування ринкових цін і методів ТЦУ;

2. Глобальна документація (Master File) — глобальний звіт, який містить детальну інформацію про ТЦУ в міжнародній групі компаній (МГК), включаючи організаційну структуру, опис діяльності, фінансові та трансфертні політики;

3. Звіт у розрізі країн (Country-by-Country Reporting, Звіт CbC) — звітність, яка надається в розрізі країн, містить фінансові показники всіх компаній групи, що дозволяє податко-

вим органам краще розуміти, де створюється прибуток і де сплачуються податки.

Зазначена модель звітності рекомендована ОЕСР (Захід 13 Мінімального стандарту Плану дій BEPS) з метою здійснення комплексного контролю над операціями в рамках МГК та створення сприятливих умов для ведення бізнесу в Україні. Реалізація Заходу 13 Плану дій BEPS є важливим для України з точки зору податкового контролю та управління ТЦУ. Впровадження цього заходу сприяє тому, що ТЦУ компаній стає більш прозорим для податкових органів, що дозволяє уникнути можливих зловживань і сприяє стабільності у відносинах між бізнесом і державою.

Згідно з рекомендаціями Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), впровадження звітування в розрізі країн має здійснюватися поетапно. Першим кроком є закріплення на законодавчому рівні обов'язку для багатонаціональних підприємств подавати такі звіти. Це забезпечить основу для прозорості та підзвітності діяльності міжнародних компаній. Далі передбачено організацію міжнародного обміну звітами між податковими органами країн, що дозволить ефективно моніторити та контролювати ТЦУ і податкові зобов'язання таких компаній. Останнім етапом є використання отриманих даних у практиці податкових органів для забезпечення виконання податкових зобов'язань. Це дозволить не лише підвищити рівень податкового контролю, а й запобігти агресивному податковому плануванню та ухиленню від сплати податків, що в свою чергу сприятиме зміцненню фінансової стабільності на національному та міжнародному рівнях.

Таким чином, поданий платником податків звіт СбС стає об'єктом автоматичного обміну податковою інформацією між країнами-учасниками, що забезпечує ефективний контроль за ТЦУ та дотриманням податкового законодавства.

Звіт у розрізі країн міжнародної групи компаній (Country-by-Country Report) — звіт, що подають платники податків у разі, якщо сукупний консолідований дохід МГК, в яку входить платник податків, за фінансовий рік, що передуює звітному року, розрахований згідно зі стандартами бухгалтерського обліку, які застосовує материнська компанія міжнародної групи (а в разі відсутності інформації — відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку), дорівнює або перевищує еквівалент 750 мільйонів євро та за наявності однієї із таких обставин [15]:

1) платник податків є материнською компанією МГК;

2) материнська компанія МГК уповноважує платника податків — резидента України на подання Звіту до контролюючого органу;

3) відповідно до вимог законодавства юрисдикції податкового резидентства материнської компанії МГК подання Звіту у розрізі країн МГК від такої МГК не вимагається;

4) між Україною та відповідною іноземною юрисдикцією податкового резидентства материнської компанії МГК є чинний міжнародний договір, що містить положення про обмін інформацією для податкових цілей, але не набрала чинності відповідна угода QCAA (договір, що передбачає автоматичний обмін Звітами МГК) станом на дату закінчення фінансового року, за який згідно ПКУ має бути поданий Звіт щодо такої МГК;

5) між Україною та відповідною іноземною юрисдикцією податкового резидентства материнської компанії МГК є чинний міжнародний договір, що містить положення про обмін інформацією для податкових цілей, але наявні факти системного невиконання відповідної угоди QCAA.

Цей тип звітності включає прибуток/рахунок, обмежений баланс і грошовий потік, інформацію про кожну юрисдикцію окремої країни, у якій здійснюється торгівля члена групи (компанії, корпорації, трасту чи партнерства), включно з неактивними суб'єктами [6].

Звіт СбС містить інформацію в розрізі кожної юрисдикції (держави, території), у якій зареєстрований учасник відповідної МГК або в якій МГК здійснює свою діяльність, та щодо кожного учасника такої МГК і складається із таких частин і розділів (табл. 1):

а) заголовна частина ("Загальні відомості");
б) основна частина ("Окремі звіти в розрізі країн");

в) додаткова інформація.

Звіт СбС складається за фінансовий рік, встановлений материнською компанією МГК, що може не збігатися з календарним роком, та подається не пізніше дванадцяти місяців після останнього дня такого фінансового року (у разі відсутності відомостей про встановлений материнською компанією МГК фінансовий рік — протягом дванадцяти місяців після закінчення календарного року) [9].

На рис. 1 визначено умови застосування першого звітного періоду подання Звіту СбС в Україні.

Основна мета звітів СбС — надання податковим органам деталізованої інформації про

Таблиця 1. Структура Звіту СбС

Загальні відомості	
Основні показники	загальні відомості про Звіт, платника податків, який подає звіт, найменування МГК та період звітування
Окремі звіти в розрізі країн (набір окремих звітів, що складається щодо кожної юрисдикції (держави, території), у якій зареєстрований учасник відповідної МГК або в якій МГК здійснює свою діяльність). Кожен такий звіт складається із таких розділів:	
Основні показники	назва юрисдикції (держави, території) податкового резидентства або в якій здійснює діяльність міжнародна група компаній, код країни
Розділ I. Інформація про розподіл доходів, податків та ділової активності в розрізі кожної юрисдикції (держави, території)	
Основні показники	✓ код валюти фінансової звітності материнської компанії МГК; ✓ загальна сума доходів (виручки) за фінансовий рік, за який складається звіт у розрізі країн, у тому числі з розбивкою на суму доходів (виручки) відповідно до угод, укладених учасниками цієї МГК і пов'язаними особами, та суму доходів (виручки) за угодами з непов'язаними особами; ✓ сума прибутку (збитку) до оподаткування за звітний фінансовий рік; ✓ сума сплаченого податку на прибуток підприємств (корпоративного податку) або його аналога у звітному фінансовому році; ✓ сума нарахованого податку на прибуток підприємств (корпоративного податку) або його аналога за звітний фінансовий рік; ✓ розмір статутного капіталу (zareєстрованого статутного капіталу) на дату закінчення звітного фінансового року; ✓ сума нерозподіленого (накопиченого) прибутку на дату закінчення звітного фінансового року; ✓ чисельність працівників за звітний фінансовий рік; ✓ балансова вартість матеріальних активів (інших, ніж грошові кошти або грошові еквіваленти, нематеріальні активи, фінансові активи) на дату закінчення звітного фінансового року.
Розділ II. Перелік учасників міжнародної групи компаній в розрізі кожної юрисдикції (держави, території) (складається щодо кожного учасника МГК, до якої входить платник податків, в межах кожної юрисдикції (держави, території), в якій здійснює діяльність МГК)	
Основні показники	✓ основні види діяльності, що здійснюються учасниками МГК; ✓ дані щодо кожного учасника МГК, до якої входить платник податків.
Додаткова інформація (зазначається будь-яка подальша коротка інформація чи пояснення, які є необхідними або полегшують розуміння обов'язкової інформації, наданої у інших графах Звіту, за умови, що така інформація стосується МГК в цілому, а не виключно конкретного учасника)	

Джерело: сформовано на основі [15].

розподіл доходів, податків і економічної активності в різних країнах, де присутня група. Завдяки цій звітності регулюючі органи можуть:

1. Оцінити ризики ТЦУ, а також можливі ризики зниження податкових зобов'язань, коли компанії мінімізують податки шляхом перенесення прибутків у юрисдикції з низькими податковими ставками.

2. Бачити повну структуру податкового навантаження компанії, що допомагає аналізувати відповідність податкових зобов'язань реальній діяльності.

У Звіті в розрізі країн (СбС) використовуються певні стандарти подання фінансових показників, щоб забезпечити уніфікованість і точність даних для податкових органів різних країн:

1. Фінансові показники відображаються у валюті, в якій материнська компанія МГК складає консолідовану фінансову звітність. Це дозволяє уникнути різних валютних перерахунків між країнами, що спрощує аналіз даних.

2. Показники подаються у повних одиницях, з округленням за загальновстановленими правилами, тобто без використання десяткових знаків. Це допомагає спростити аналіз даних і забезпечити послідовність в обміні інформацією.

3. При відображенні негативних показників (наприклад, збитків) перед сумою ставиться знак "-", що однозначно вказує на від'ємний фінансовий результат.

Такий підхід робить інформацію чіткішою для обробки та аналізу в рамках автоматичного обміну між країнами, дозволяючи податковим органам швидше ідентифікувати можливі ризики щодо ТЦУ або агресивного податкового планування.

Станом на 02.01.2024 Звіти СбС подали 6 платників податків, які є материнськими компаніями МГК та здійснюють діяльність у різних сферах (нафтогазовій, електроенергетичній, сільському господарстві, залізничних перевезень, фінансових послуг та торгівлі). Загальна кількість учасників МГК становить 152 ком-

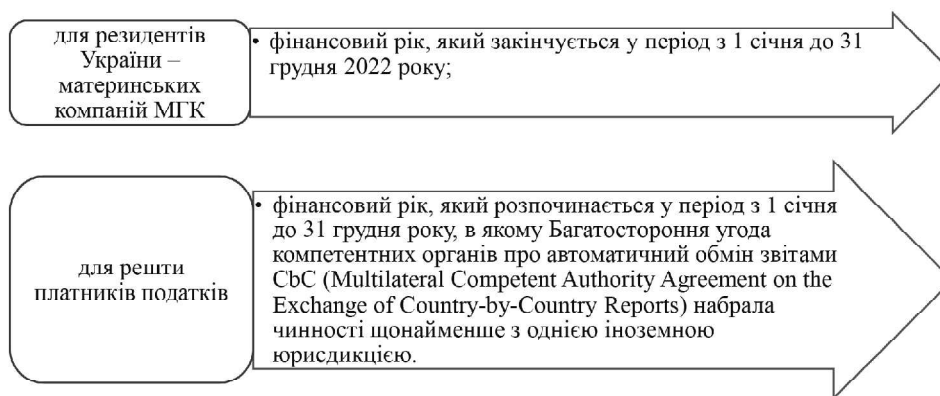

Рис. 1. Перший звітний період подання Звіту СбС

Джерело: узагальнено на основі [14].

панії, з яких лише 14 (або 9 відс.) не є резидентами України. Ці учасники МГК у більшості випадків зареєстровані в таких державах (територіях), як — Республіка Австрія, Бельгія, Республіка Кіпр, Латвійська Республіка, Нідерланди, Республіка Польща, Сполучені Штати Америки, Словацька Республіка та Швейцарська Конфедерація [8].

Звітність СбС надасть податковим органам України можливість отримувати вичерпну інформацію про діяльність МГК у конкретних юрисдикціях. Це дозволить проводити детальний аналіз обсягів діяльності, структури операцій та специфіки функціонування міжнародних компаній. Така звітність стане ключовим інструментом для ефективного контролю за ТЦУ, допоможе виявляти випадки агресивного податкового планування та ухилення від сплати податків через штучне переміщення прибутків у країни з низьким рівнем оподаткування. Крім того, це сприятиме забезпеченню прозорості фінансових потоків та покращенню податкового нагляду за діяльністю транснаціональних компаній, що посилить фінансову стабільність держави.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Звіт СбС є частиною трирівневої структури документації з ТЦУ, що була впроваджена в Україні в рамках Закону № 466-ІХ від 16 січня 2020 року "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві" [16]. Цей закон вніс значні зміни до Податкового кодексу України, спрямовані на вдосконалення адміністрування податків і усунення технічних неточностей у податковому за-

конодавстві. Впровадження Звіту СбС ґрунтується на рекомендаціях ОЕСР, зокрема, це частина Заходу 13 Плану дій BEPS, що має на меті протидію розмиванню бази оподаткування та переміщенню прибутків. Основна мета звіту СбС — забезпечити прозорість і підвищити ефективність контролю за операціями МГК, а також створити більш сприятливі умови для ведення міжнародного бізнесу. Завдяки цій звітності податкові органи можуть отримувати інформацію про розподіл доходів, податків та бізнес-активності МГК по різних юрисдикціях, що дозволяє здійснювати більш ефективний контроль і мінімізувати податкові ризики. Водночас, для досягнення цих цілей необхідно подолати існуючі виклики та забезпечити належну підготовку як державних органів, так і бізнесу до нових вимог звітності. Таким чином, імплементація Плану дій BEPS в Україні є кроком до інтеграції в глобальну податкову систему, підвищення прозорості й запобігання агресивним податковим практикам. Перспективами подальших досліджень є дослідження трирівневого стандартизованого підходу до звітності з ТЦУ у рамках реалізації Плану дій BEPS з врахуванням європейського досвіду.

Література:

1. Brown R., Jorgensen B., Pope P. The interplay between mandatory country-by-country reporting, geographic segment reporting, and tax havens: Evidence from the European Union. *Journal of Accounting and Public Policy*. 2019. 38 (2). 106—129 pp. DOI: 10.1016/j.jaccpubpol.2019.02.001
2. FinAP. Актуальність міжнародного обміну податковою інформацією (План BEPS). 2023. URL: <https://finap.com.ua/aktualnizmizhnarodnogo-obminu-podatkovoyu-informatsiyeyu-plan-beps/> (дата звернення: 02.10.2024).

3. Hanlon M. Country-by-Country Reporting and the International Allocation of Taxing Rights. International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD). Forthcoming. 2018. URL: <https://ssrn.com/abstract=3118531> (дата звернення: 02.10.2024).

4. Hugger F. The Impact of Country-by-Country Reporting on Corporate Tax Avoidance. ifo Working Paper. 2019. No. 304. ifo Institute — Leibniz Institute for Economic Research at the University of Munich, Munich. URL: <https://www.econstor.eu/handle/10419/199078> (дата звернення: 10.10.2024).

5. Jovanovic T. Quality of reporting on transfer pricing: Prerequisite of the quality tax reporting of related parties. *Anali Ekonomskog fakulteta u Subotici*. 2018. 39. 305—327 pp. DOI: 10.5937/AnEkSub1839305J

6. Organization for Economic Cooperation and Development. Action 13 Country-by-Country Reporting. 2015. URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/action13> (дата звернення: 20.10.2024).

7. Rozas J. A., Nastri M. P., Sonetti E. Assessing Tax Risk by "Country-by-Country Reporting". *The Future of Risk Management*. 2019. Vol. I. 397—420 pp. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-14548-4_17

8. Адвокатське об'єднання AZONES. Шість материнських компаній — платників податків України вперше подали звіти у розрізі країн міжнародної групи компаній (CbCR). 2024. URL: <https://azones.law/news/shist-materynskyh-kompanij-platnykiv-podatkov-ukrayiny-vpershe-podaly-zvity-u-rozrizi-krayin-mizhnarodnoyi-grupy-kompanij-cbcr/> (дата звернення: 20.10.2024).

9. Державна податкова служба України. Вперше подаємо Звіт у розрізі країн міжнародної групи компаній. 2023. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/718654.html> (дата звернення: 10.10.2024).

10. Краєвський В. М., Муравський О. Ю. Звітність із трансфертного ціноутворення: виникнення та розвиток. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 12. С. 46—51. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.12.46>

11. Курілов Є. Багатосторонні угоди CRS та CbC набрали чинності для України — ДПС України нагадує платникам податків. Юридична практика. 2024. URL: <https://pravo.ua/bahatostoronni-uhody-crs-ta-cbc-nabraly-chynnostidlia-ukrainy-dps-ukrainy-nahaduie-platnykam-podatkov/> (дата звернення: 20.10.2024).

12. Легенчук С. Ф., Жиглей І. В. Звіт у розрізі країн міжнародної групи компаній: історія ви-

никнення та проблеми формування в контексті удосконалення системи обліку. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2022. № 1 (51). С. 9—16. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2022-1\(51\)-9-16](https://doi.org/10.26642/pbo-2022-1(51)-9-16)

13. Міністерство фінансів України. 2024 рік буде першим звітним періодом, за який Україна здійснить обмін звітами в розрізі країн. 2024. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ministry_of_finance_of_ukraine_reminds_the_multilateral_competent_authority_agreement_on_the_exchange_of_country-by-country_reports_comes_into_force-4768 (дата звернення: 10.10.2024).

14. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 01.10.2024).

15. Про затвердження форми та Порядку заповнення Звіту в розрізі країн міжнародної групи компаній: наказ Міністерства фінансів України від 14.12.2020 № 764. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-21#Text> (дата звернення: 01.10.2024).

16. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві: Закон України від 16.01.2020 № 466-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text> (дата звернення: 01.10.2024).

17. Фарат О., Косовська В., Козак, І. Дослідження законодавчих змін трансферного ціноутворення в Україні. Економіка та суспільство. 2022. № 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-77>

References:

1. Brown, R. Jorgensen, B. and Pope, P. (2019), "The interplay between mandatory country-by-country reporting, geographic segment reporting, and tax havens: Evidence from the European Union", *Journal of Accounting and Public Policy*, vol. 38 (2), pp. 106—129. DOI: 10.1016/j.jaccpubpol.2019.02.001

2. FinAP. (2023), "Relevance of the international exchange of tax information (BEPS Plan)", available at: <https://finap.com.ua/aktualnist-mizhnarodnogo-obminu-podatkovoyu-informatsiyeyu-plan-beps/> (Accessed 2 October 2024).

3. Hanlon, M. (2018), "Country-by-Country Reporting and the International Allocation of Taxing Rights", International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD), Forthcoming, available at: <https://ssrn.com/abstract=3118531> (Accessed 2 October 2024).

4. Hugger, F. (2019), "The Impact of Country-by-Country Reporting on Corporate Tax Avoidance". ifo Working Paper, No. 304, ifo Institute — Leibniz Institute for Economic Research at the University of Munich, Munich, available at: <https://www.econstor.eu/handle/10419/199078> (Accessed 10 October 2024).

5. Jovanovi?, T. (2018), "Quality of reporting on transfer pricing: Prerequisite of the quality tax reporting of related parties", *Anali Ekonomskog fakulteta u Subotici*, vol. 39, pp. 305—327. DOI: 10.5937/AnEkSub1839305J

6. Organization for Economic Cooperation and Development (2015), "Action 13 Country-by-Country Reporting", available at: <https://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions/action13> (Accessed 20 October 2024).

7. Rozas, J. A. Natri, M. P. and Sonetti, E. (2019), "Assessing Tax Risk by "Country-by-Country Reporting", *The Future of Risk Management*, vol. I, pp. 397—420. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-14548-4_17

8. AZONES Bar Association (2024), "Six parent companies — taxpayers of Ukraine for the first time submitted reports by country of the international group of companies (CbCR)", available at: <https://azones.law/news/shist-materynskyh-kompanij-platnykiv-podatktiv-ukrayiny-vpershe-podaly-zvity-u-rozrizi-krayin-mizhnarodnoyi-grupy-kompanij-cbcr/> (Accessed 20 October 2024).

9. State Tax Service of Ukraine (2023), "For the first time, we are submitting a report by country of an international group of companies", available at: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/718654.html> (Accessed 10 October 2024).

10. Kraievskyi, V. and Muravskyi, O. (2023), "Transfer pricing reporting: origin and development", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 12, pp. 46—51. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.12.46>

11. Kurilov, Ye. (2024), "CRS and CbC multilateral agreements entered into force for Ukraine — the State Tax Service of Ukraine reminds taxpayers", *Legal practice*, available at: <https://pravo.ua/bahatostoronni-uhody-crs-ta-cbc-nabraly-chynnosti-dlia-ukrainy-dps-ukrainy-nahaduie-platnykam-podatktiv/> (Accessed 20 October 2024).

12. Lehenchuk, S. and Zhyhlei, I. (2022), "Report in terms of countries of the international group of companies: history and problems of formation in the context of improving the accounting system", *Problems of Theory and Methodology of Accounting, Control and Analysis*, vol. 1(51), pp. 9—16. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2022-1\(51\)-9-16](https://doi.org/10.26642/pbo-2022-1(51)-9-16)

13. Ministry of Finance of Ukraine (2024), "2024 will be the first reporting period for which Ukraine will exchange reports across countries", available at: https://mof.gov.ua/uk/news/ministry_of_finance_of_ukraine_reminds_the_multilateral_competent_authority_agreement_on_the_exchange_of_country-by-country_reports_comes_into_force-4768 (Accessed 10 October 2024).

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Accessed 01 October 2024).

15. Ministry of Finance of Ukraine (2020), Order "On the approval of the form and the procedure for filling out the Report by country of the international group of companies", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-21#Text> (Accessed 01 October 2024).

16. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), The Law of Ukraine "On making changes to the Tax Code of Ukraine regarding the improvement of tax administration, elimination of technical and logical inconsistencies in tax legislation", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text> (Accessed 01 October 2024).

17. Farat, O. Kosovska, V. and Kozak, I. (2022), "Study of legislative changes of the transfer pricing in Ukraine", *Economy and Society*, vol. 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-77>
Стаття надійшла до редакції 09.11.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663